

**โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จังหวัดสงขลา
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสงขลา**

๑. ความเป็นมา / พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตร หรือนวัตกรรมที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตร ที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมายที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการโดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่างๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเร็วขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน สามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุดสร้างแรงดึงดูดใจให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ กราบบังคมทูลถวายแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุเคราะห์ ทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมายตราสัญลักษณ์โครงการ

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

หน่วยงานกรมวิชาการเกษตร รับผิดชอบและเข้าร่วมออกให้บริการคลินิกเกษตรด้านพืช รวมทั้งแจกจ่ายเอกสารคำแนะนำ พันธุ์พืช สารสมุนไพรป้องกันกำจัดแมลง และสารจุลินทรีย์ป้องกันโรคพืช แก่เกษตรกรผู้เข้ารับบริการฯ และมีการติดตามผล ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่เกษตรกร

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- เพื่อให้งานวิจัยพัฒนาและงานบริการวิชาการจัดการไร่นา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพการผลิต ช่วยสนับสนุนกระบวนการบริหารงานเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร ช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

- เพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริมและศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการณรงคืพื้นที่เกษตรกร และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านการผลิตทางการเกษตรได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ในพื้นที่จังหวัดสงขลาตามแผนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนจังหวัด

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

ในพื้นที่จังหวัดสงขลาตามแผนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนจังหวัด

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

- สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสงขลา ร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนแผนโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดสงขลา รวมทั้งสิ้น ๘ ครั้ง โดยร่วมออกให้บริการวิชาการด้านพืชและร่วมจัดนิทรรศการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ - กันยายน ๒๕๕๙ (รอบ ๑๒ เดือน) ซึ่งมีเกษตรกรเข้ารับบริการในคลินิกพืช (คลินิกเกษตร ๐๒) จำนวน ๑,๓๖๖ ราย โดยเกษตรกรที่มาขอคำปรึกษาคลินิกพืช จำนวน ๖๔๙ ราย แบ่งตามชนิดพืชที่เกษตรกรประสบปัญหาดังนี้

- พริก	จำนวน ๑๒๐ ราย	(คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕)
- พืชตระกูลแตง	จำนวน ๒๙ ราย	(คิดเป็นร้อยละ ๔.๕)
- พืชตระกูลมะเขือ	จำนวน ๙๙ ราย	(คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓)
- มะนาว	จำนวน ๖๒ ราย	(คิดเป็นร้อยละ๙.๖)
- มะละกอ	จำนวน ๑๓ ราย	(คิดเป็นร้อยละ ๒.๐)
- มะม่วง	จำนวน ๑๐ ราย	(คิดเป็นร้อยละ ๑.๕)
- พืชตระกูลส้ม	จำนวน ๒๐ ราย	(คิดเป็นร้อยละ ๓.๑)
- ตระกูลถั่ว	จำนวน ๕๒ ราย	(คิดเป็นร้อยละ ๘.๐)

- มะพร้าว จำนวน ๓๑ ราย (คิดเป็นร้อยละ ๔.๗)
- ข้าวโพด จำนวน ๑๙ ราย (คิดเป็นร้อยละ ๒.๙)
- ยางพารา จำนวน ๑๙๕ ราย (คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐)

จากนั้นได้มีการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕) จำนวน ๗๙ ราย (ตารางที่ ๑) โดยการให้คำแนะนำ วิเคราะห์วินิจฉัยโรค แมลง และสัตว์ศัตรูพืช และให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล ยางพารา และพืชอื่นๆ รวมทั้งแจกเอกสารคำแนะนำ เมล็ดพันธุ์พืช และต้นพันธุ์พืช แก่เกษตรกรผู้เข้ามาเข้ารับบริการ สำหรับเกษตรกรที่มีปัญหาต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปติดตามในพื้นที่ โดยแนะนำให้ปฏิบัติตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงในพืชนั้น ๆ (ตารางที่ ๒) ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เกษตรกร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยพัฒนาต่อไป

ตารางที่ ๑ การให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดสงขลา (ต.ค. ๕๘ – ก.ย ๕๙)

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	สถานที่ดำเนินการ	เกษตรกร ที่เข้ารับบริการ (คลินิก 02)	ติดตาม ต่อเนื่อง(คลินิก 05)
๑.	๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘	โรงเรียนบ้านตันปริง หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองหรีง อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา	๑๐๘	๔๗
๒	๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘	สำนักสงฆ์นาป้อม หมู่ที่ ๗ ตำบลพะวง อำเภอ เมือง จังหวัดสงขลา	๑๒๘	๒๓
๓	๒๖ มกราคม ๒๕๕๙	วัดเขาแก้ว หมู่ที่ ๖ ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	๑๐๒	
๔	๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙	โรงเรียนชะแล่นมิตรวิทยา หมู่ที่ ๔ ตำบลชะ แล่ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	๑๑๘	๙
๕	๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙	โรงเรียนบ้านขุนยาสังข์ หมู่ที่ ๖ ตำบลแค อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	๑๔๕	
๖	๒๑ เมษายน ๒๕๕๙	โรงเรียนวัดทุ่งบัว หมู่ที่ ๑ ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา	๑๒๑	
๗	๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙	สำนักสงฆ์ศรีโสไพร หมู่ที่ ๑๑ ตำบลปริง อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	๑๒๓	
๘	๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๙	วัดเขตดาราม (ทุ่งขา) หมู่ ๘ ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	๑๒๖	
๙	๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙	วัดดอนเค็จ หมู่ที่ ๔ ตำบลสนามชัย อำเภอ สทิงพระ จังหวัดสงขลา	๑๒๑	

๑๐	๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๙	โรงเรียนคูเต่าวิทยา หมู่ที่ ๘ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๑๖๕	
๑๑	๒๙ กันยายน ๒๕๕๙	วัดหัวคู้ หมู่ที่ ๑ ตำบลคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	๑๐๙	
รวม			๑,๓๖๖	๗๙

ตารางที่ ๒ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
พริก	โรคแอนแทรกคโนส	๓๗	๑. ปลุกพืชหมุนเวียนทุก ๒-๓ ปี ๒. กรณีที่เก็บเมล็ดพันธุ์เอง ต้องเลือกเก็บเมล็ดจากต้นที่ไม่เป็นโรค ๓. ก่อนหว่านคลุกเมล็ดด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น เบนโนมิล แมนโคเซบ เป็นต้น ๔. พ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น เบนโนมิลคาร์เบนดาซิม เป็นต้น
	เพลี้ยไฟ ดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนของพืช เช่น ยอด ใบอ่อน และตาดอกอ่อนทำให้ใบหงิก	๑๘	หมั่นตรวจดูตัวเพลี้ยไฟ หากพบเพลี้ยไฟ ๑๐ ตัวขึ้นไป ให้เพิ่มความชื้นโดยการให้น้ำหากกระบาดรุนแรง ฉีดพ่นด้วยสารกำจัดแมลง เช่น คาร์บาริล อิมิตาโคลพริด เป็นต้น
	เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อน ยอดอ่อน ช่อดอกพริก	๑๗	หมั่นตรวจดูใต้ใบ หรือยอดอ่อน หากพบการกระบาด ควรฉีดพ่นด้วยสารคาร์โบซัลแฟน อิมิตาโคลพริด เป็นต้น
	ไรขาว ดูดกินน้ำเลี้ยงในส่วนอ่อนๆของพริก ทำให้ต้นพริกหงิกงอ	๒๙	หมั่นตรวจดูการกระบาด หากพบไรขาวบนยอดอ่อนพริก เพียงเล็กน้อย ให้ฉีดพ่นด้วยสารสกัดสมุนไพร เช่น สารสกัดจากสะเดา แต่ถ้าพบ ๕-๑๐ ตัว ให้ฉีดพ่นด้วยสารเคมี

			อามิทราช หรือไมแทค
	แมลงวันผลไม้ ทำลายผลพริก ทำให้ ผลเน่า ร่วงหล่น	๑๙	ใช้เหยื่อล่อแมลงวันผลไม้ โดยใช้โปรตีนไฮโดรไลเซท ๒๐๐ มล. ผสมกับ malathion ๗๐ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นเป็นจุด หรือบนใบพืช ๗ วัน/ครั้ง
ตระกูลแตง	โรคราน้ำค้าง	๑๕	สารเคมีที่ใช้ฉีดพ่นได้ผลดี แคปแทน อัตราผสมใช้ 1 กรัม ผสมน้ำ 500 ซีซี. (หรือ ครึ่งลิตร) หรือ 35-40 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร (1 ปี๊บ)
	เพลี้ยไฟ	๑๔	1. การป้องกัน และกำจัดใช้สารเคมีหลายชนิด เช่น แลนเนท เมทโทโอคาร์บ 2. อาจปลูกพืชเป็นกันชน เช่น ปลูกมะระจีนล้อมที่ไว้ สัก 2 ชั้น แล้วภายในจึงปลูกแตงโม เพราะมะระ จีนค้างจะช่วยปะทะการแพร่ระบาดของเพลี้ยไฟให้ ลดลงได้ และมะระที่โดนเพลี้ยไฟเข้าทำลายจะ ต้านทานได้ และเสียหายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ ๒ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
มะเขือ	โรคแอนแทรกโนส อาการแผลค่อนข้าง กลมสีน้ำตาลยุบเป็นแอ่งลงไปเนื้อ	๑๖	๑. เลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่มีการรับรองว่าไม่มีเชื้อรา หากไม่ แน่ใจให้แช่น้ำอุ่น 49 - 50 ๒. องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 30 นาที แล้วจุ่มใน สารละลายของจุนสี (CuSO4) ก่อนปลูกเมื่อต้นกล้าออก และพบต้นที่เป็นโรค ฉีดพ่นด้วยสารเคมี ไธแรม หรือแคปแทน อัตรา 50-60 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก ๆ 5-7 วัน และหลังย้ายต้นกล้าลงแปลงปลูกใหญ่แล้ว หาก พบว่ามีอาการระบาดของโรคให้ฉีดพ่นด้วยมานาบ หรือแมน เซท ดี ทุก 5-7 วัน จนกว่าจะพ้นระยะการระบาด ๓. หลีกเลี่ยงการปลูกมะเขือซ้ำลงในแปลง หรือดินปลูกที่ เคยมีโรคระบาดอย่างน้อย 3 ปี โดยนำพืชชนิดอื่นมาปลูก หมุนเวียน ๔. เก็บทำลายซากพืชที่เป็นโรค และต้นมะเขือที่งอก

			หลังจากเก็บเกี่ยวแล้วให้หมด
	โรคโคนเน่าหรือโรคเหี่ยวตาย (Wilt)	๑๗	๑. รักษาความสะอาดแปลงปลูก โดยการเก็บเศษซากพืชที่ค้างอยู่ในแปลงออกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยคอก และปุ๋ยขี้วัว เมื่อพบต้นที่เป็นโรคควรถอนทิ้ง และถ้าทำได้ให้เผาทำลาย ๒. พบโรคระบาดใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดโรคพืช เช่น ฟิซีเอ็น บี ไวตาแว็กซ์ เอทรีโตอาโซล ฟิซี เอ็น บี ผสมเอทรีโตอาโซล จะสามารถลดการระบาดของโรคได้ แต่ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
	โรคราแป้งบนผิวใบมีลักษณะเป็นผงสีขาว ถ้าเป็นรุนแรงทำให้ใบแห้งตาย	๑๐	ตัดแต่งกิ่ง ใบ ให้โปร่ง เก็บรวบรวมเศษซากพืชที่เป็นโรคเผาทำลายเพื่อลดการแพร่กระจายของโรค หรือใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืชเบนโนมิลผสมน้ำพ่นในระยะเวลาที่มีการระบาดของร่าอย่างสม่ำเสมอ
	อาการเหี่ยว อาจเกิดจากเพลี้ยไฟฝ้ายหรือเพลี้ยจักจั่นฝ้าย ดูดกินน้ำเลี้ยงทำให้ใบเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล และเหี่ยวแห้งในที่สุด	๒๗	๑. ควรเพิ่มความชื้น โดยการให้น้ำอย่างบ่อยๆให้พืชขาดน้ำ ๒. ถ้าพบเพลี้ยไฟที่ยอดหรือดอกหรือผลอ่อน ให้ใช้อิมิดาโคลพริด (คอนฟดอร์ 100 เอสแอล 10% SL) อัตรา ๒๐-๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร หรืออิมามักดินเบนโซเอต (โปรเคลม 1.92% EC) อัตรา ๓๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร ๓. ถ้าพบตัวอ่อนเพลี้ยจักจั่นฝ้ายมากกว่า ๑ ตัว/ใบ ให้ใช้อิมิดาโคลพริด (คอนฟดอร์ 100 เอสแอล 10% SL) อัตรา ๒๐-๔๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร หรือไดโนทีฟูแรน (สตาร์เกิล 10% WP) อัตรา ๑๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือทีโอเฟนพรอกซ์ (ทีบรอน 20% EC) อัตรา ๓๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร
มะเขือ	โรคผลเน่า (Fruit rot) ลักษณะอาการผลเน่าเป็นสีน้ำตาลเข้ม โดยเริ่มเป็นบริเวณเล็ก ๆ แล้วลุกลามขยายออกไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้ผลเน่าดำเกือบทั้งผล ผลที่เน่ามักหลุดร่วงจากต้น	๒๙	๑. เก็บชิ้นส่วนของพืชที่เป็นโรคออกจากแปลง และทำลายโดยการเผาไฟ เพื่อไม่ให้แหล่งสะสมของเชื้อสาเหตุ ๒. ฉีดพ่นสารป้องกันและกำจัดเชื้อรา ประเภทแมนโคเซบเป็นครั้งคราวอย่างทั่วถึงในทรงพุ่ม จะสามารถลดโอกาสการเกิดโรคเป็นอย่างมาก ๓. ลดความชื้นในทรงพุ่ม โดยการปลูกให้ห่างขึ้นหรือตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง
มะนาว	หนอนเจาะต้น	๓	ให้ทำการตัดแต่งกิ่งที่เสียทิ้งเมื่อพบว่าแห้ง ส่วนอื่นๆ ให้หมั่นตรวจดู หากพบรอยเจาะ ใช้สารฆ่าแมลงหยอดรู

			หรืออาจใช้ฟูราดานโรยรอบๆ ทรงพุ่ม
	เพลี้ยอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบอ่อน ยอดอ่อน และช่อดอก	๒๔	หากมีจำนวนไม่มากให้ใช้วิธีจับ หรือเขย่ากิ่งเบาๆ โดยหาวัสดุมารองที่พื้น แล้วนำไปทำลายเสีย แต่ถ้าพบในปริมาณที่มากให้พ่นสารคาร์บาริล เช่น เซฟวิน 85% WP หรือใช้สารไรอะมีโทแซม เช่น แอคทาร่า เป็นต้น
	เพลี้ยไฟ ดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนของพืช เช่น ยอด ใบอ่อน และตาดอกอ่อนทำให้ใบหงิก	๑๙	หมั่นตรวจดูตัวเพลี้ยไฟ หากพบเพลี้ยไฟ ๑๐ ตัวขึ้นไป ให้เพิ่มความชื้นโดยการให้น้ำหากกระบาดรุนแรง ฉีดพ่นด้วยสารกำจัดแมลง เช่น คาร์บาริล อิมิตาโคลพริด เป็นต้น
	เพลี้ยแป้งดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน ทำให้ใบบิดเบี้ยวเสียรูปทรง ใบหงิกงอ	๑๖	ใช้น้ำพ่นให้ถูกตัวอย่างแรง เพลี้ยแป้งก็จะหลุดจากต้น มะละกอ และสำหรับการใช้สารเคมี สามารถใช้มาลาไธออน ๐.๕ กก. หรือ ไดอะซินอน ๒๐๐ กรัม หรือ ทริไรออน ๒๐๐ กรัม ผสมกับน้ำ ๔๕๐ ลิตร พ่นทุก ๓-๔ สัปดาห์ต่อครั้ง
มะละกอ	โรคใบด่างจุดวงแหวน	๙	๑. ทำลายต้นที่เป็นโรค โดยการเผาหรือฝังดิน ๒. ปลุกพันธุ์ที่ต้านทานโรคนี้ (ปากช่อง 1, แยกดำ, ท่าพระ)๓. ควรกำจัดวัชพืชในบริเวณที่ปลูกให้หมด เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของพวกเพลี้ยอ่อน ซึ่งเป็นแมลงพาหะ และควรปลูกห่างจากพืชตระกูลแตง ๔. การปลูกพืชอาหารเพลี้ยอ่อน เช่น ข้าวโพด ถั่ว ถั่วเขียว รอบแปลงปลูกมะละกอ โดยเฉพาะด้านเหนือลมเพื่อเป็นกำตักให้เพลี้ยอ่อนเข้าดูดกิน และสูญเสียการถ่ายเชื้อไวรัสเข้าสู่มะละกอ
	เพลี้ยแป้งดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอด และผล ทำให้มะละกอไม่ติดผล หรือหากติดผลแล้ว ผลจะชะงักการเจริญเติบโต	๔	ใช้น้ำพ่นให้ถูกตัวอย่างแรง เพลี้ยแป้งก็จะหลุดจากต้น มะละกอ และสำหรับการใช้สารเคมี สามารถใช้มาลาไธออน ๐.๕ กก. หรือ ไดอะซินอน ๒๐๐ กรัม หรือ ทริไรออน ๒๐๐ กรัม ผสมกับน้ำ ๔๕๐ ลิตร พ่นทุก ๓-๔ สัปดาห์ต่อครั้ง

ตารางที่ ๒ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
มะม่วง	หนอนเจาะต้น	๑๐	ให้ทำการตัดแต่งกิ่งที่เสียทิ้งเมื่อพบว่าแห้ง ส่วนอื่นๆ ให้หมั่นตรวจดู หากพบรอยเจาะ ใช้สารฆ่าแมลงหยอดรู

			หรืออาจใช้ฟูราดานโรยรอบๆ ทรงพุ่ม
พืชตระกูลส้ม (ส้มโอ-ส้มจุก)	หนอนชอนใบส้ม ทำลายใบที่ยอดอ่อน และผลอ่อนของส้มโอ	๒๐	๑. ใบอ่อนส้มโอที่ถูกหนอนทำลายมาก ควรตัดเผาไฟ เพื่อลดปริมาณหนอนในรุ่นต่อไป ๒. ในระยะที่ส้มโอแตกใบอ่อน ถ้าพบการทำลายของ หนอนชอนใบมากกว่า ๕๐% ของยอดสำรวจ ทำการพ่น สารฆ่าแมลง เช่น petroleum spray oil (SK99 Enspray 83.9% EC) อัตรา ๔๐ มล., Clothianidin (Danthosu 16% WSG) อัตรา ๕ กรัม, imidacloprid (Provado 70% WG) อัตรา ๐.๕ กรัม, thiamethoxam (Actara 25WG 25% WG) อัตรา ๕ กรัม หรือ imidacloprid (Confidor 00SL 10% SL) อัตรา ๘ มล. /น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นให้ทั่วทั้งต้น
ถั่วฝักยาว	โรคราน้ำค้าง	๔๓	๑. ใช้เมล็ดพันธุ์ปราศจากเชื้อ หรือแช่เมล็ดในน้ำอุ่น อุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส นาน ๒๐-๓๐ นาที ก่อน ปลูก หรือคลุกเมล็ดด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เมทา แลกซิล หรือเมทาแลกซิล + แมนโคแซบ ๒. จัดระยะปลูกให้เหมาะสม ไม่ปลูกพืชแน่นจนเกินไป เพื่อให้มีการระบายอากาศในแปลง ๓. เมื่อพบอาการของโรคในแปลง ควรฉีดพ่นด้วยสาร ป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น เมทาแลกซิล แมนโคแซบ คลอโรทาโรนิล
	โรคราแป้ง	๙	๑. ไม่ควรเก็บเมล็ดพันธุ์จากต้นเป็นโรคไปทำพันธุ์ ๒. แปลงที่มีประวัติการระบาดของโรคนี้ ควรพ่นสารป ้องกันกำจัดโรคน้ำค้างบนผลสุก หรือคาราเทน
ข้าวโพด	โรคใบไหม้แผลใหญ่	๑๙	๑. ใช้เมล็ดพันธุ์จากต้นที่สมบูรณ์ปราศจากโรค ๒. หมั่นตรวจไร่อยู่เสมอตั้งแต่ระยะกล้าเมื่อพบโรคเริ่ม ระบาดให้ถอนแล้วเผาทำลายจากนั้นใช้สารเคมีไตรโพรรีน 20 (ซาพอรอล) อัตรา 60 ซซ. ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่น สามารถป้องกันกำจัดโรคได้ ๓. ทำลายพืชอาศัยของโรค เช่น หญ้าเดียด (Rottboellia exaltata) ๔. ทำลายเศษซากของข้าวโพดหลังเก็บเกี่ยวเพราะจาก การศึกษาพบว่าเชื้อราสามารถอยู่ข้ามฤดูบนเศษซากของ ข้าวโพดได้

ตารางที่ ๒ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
มะพร้าว	หนอนหัวดำ	๓๑	<p>ขั้นตอนการใช้สารวิธีการฉีดเข้าต้นมะพร้าว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คัดเลือกต้นมะพร้าวที่มีความสูงมากกว่า 12 เมตร 2. ใช้สว่านที่ตัดแปลงจากเครื่องตัดหญ้า โดยส่วนปลายตัดใบพัดออก แล้วตัดแปลงใส่ดอกสว่านแทน 3. ทำการเจาะต้นมะพร้าวสูงจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร โดยใช้ดอกสว่านขนาด 4 - 5 หุน เจาะต้นละ 2 รู ตรงข้ามกัน ความลึกประมาณ 10 เซนติเมตร การเจาะต้องเอียงให้ทำมุม 45 องศา ป้องกันสารไหลย้อนออกมา 4. ใส่สารฆ่าแมลง อีมาเม็กตินเบนโซเอต (1.92% อีซี) อัตรา 30 มิลลิกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ครึ่งหนึ่งของสารต่อ 1 รู พร้อมกัน 5. หลังใส่สารใช้ดินน้ำมันตัดให้ได้ขนาดประมาณ 1 ลูกบาศก์นิ้ว อุดตรงรูทันทีเพื่อป้องกันแรงดันที่จะทำให้สารไหลย้อนออกมา
ยางพารา	อาการเปลือกแห้ง	๖๘	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่ควรกรีดยึดติดต่อกันหลายวันและดูแลรักษาต้นให้สมบูรณ์ 2. ให้ใส่ปุ๋ยบำรุง และให้กรีดยางตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร
	โรคราก	๗๔	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ขุดคูล้อมบริเวณต้นที่เป็นโรค และต้นที่ไม่เป็นโรค (กว้าง ๓๐ ซม. ลึก ๖๐ ซม.) ๒. ใช้สารเคมีไตรดีมอร์ฟ อัตรา ๑๐-๒๐ ซีซี/น้ำ ๑-๒ ลิตร/ต้น หรือโพรพิโคนาโซล อัตรา ๓๐ ซีซี/น้ำ ๓ ลิตร/ต้น โดยขุดดินรอบโคนต้นกว้าง ๑๕-๒๐ ซม. เทสารเคมีลงไปร่องรอบๆ โคนต้น
	โรคราแป้ง	๒๓	<ol style="list-style-type: none"> 1. แหล่งปลูกยางที่เป็นเขตระบาดของโรคไม่ควรปลูกยางพันธุ์อ่อนแอ เช่น PB 235 2. สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราชนิดพ่นในแปลงขยายพันธุ์ยางเพื่อป้องกันโรค <ul style="list-style-type: none"> - เบนโนมิล (Benomyl) - คาร์เบนดาซิม (carbendazim) - ไตรดีมอร์ฟ (tridemorph)

			- คาร์เบนดาซิม (carbendazim)
--	--	--	------------------------------

ตารางที่ ๒ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร

ชนิดพืช	ปัญหา	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
	ใบร่วงจากเชื้อรา Phytophthora	๓๐	<ol style="list-style-type: none"> 1. แหล่งปลูกยางที่เป็นเขตระบาดของโรค ไม่ควรปลูกพันธุ์ยางอ่อนแอ เช่น RRIM 600 2. กำจัดวัชพืช และตัดแต่งกิ่งในสวนยางให้โปร่ง 3. แหล่งที่พบการระบาดของโรค ควรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราฉีดพ่นในแปลงขยายพันธุ์ยาง เพื่อป้องกันโรค <ul style="list-style-type: none"> - เมทาแลกซิล (metalaxyl) - ฟอสเอทิลอลูมิเนียม (Fosetyl - aluminium)

๘. ผลสำเร็จ / ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เกษตรกรที่เข้ารับบริการฯ ได้รับคำแนะนำทางวิชาการแล้วนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ และพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น

- เกษตรกรที่เข้ารับบริการฯ ได้รับคำแนะนำทางวิชาการแล้วได้รับการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีความรู้และทักษะในการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล ยางพารา และพืชอื่นๆ ที่มีศักยภาพในพื้นที่

๙. ปัญหา / อุปสรรค

- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ภูมิวิทยา และปฐพีวิทยา

- เกษตรกรที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมตัวอย่างพืชมาด้วย ทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

ภาพกิจกรรม

การให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดสงขลา (คลินิก ๐๒)

ภาพตัวอย่างโรคพืชจากกิจกรรมคลินิกเกษตร ๐๕

โรคแอนแทรคโนสของพริก

โรคราน้ำค้างของพืชตระกูลแตง

โรคผลเน่าของพืชตระกูลมะเขือ

